

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	--

Gróf Ferdinand Zichy a kríž.

Kresťanská ľudová strana oduševnene oslavovala vo štvrtok dňa 31. mája staručkého vodcu svojho grófa Ferdinanda Zichyho z príležitosti jeho vymenovania za hlavného tovarníka. Rečou, ktorú podpredseda kresťanskej ľudovej strany a snemu Štefan Rakovszky pozdravil vysokého hodnostára, poukázal na to, že hlavný tovarník pri korunovácii ponáša kríž pred jeho veličenstvom, na ktorý prísahu zkladá kráľ, že cirkev a ústavu Uhorska vždycky brániť bude.

Povážiac významnosť tohoto vyznačenia, každý musí uznať, že kríž tento hodnejšia a zasluhenejšia ruka ľudská nikdy neniesla, ako sú ruky grófa Ferdinanda Zichy. Veď pred Uhorskom prítomne v pohanstve nových časov zahrúženom, už od dávna nikto zmužilejšie kríž neponáša, ako gróf Ferdinand Zichy. Gróf Ferdinand Zichy sriadil v čaty katolíkov Uhorska. keď práva cirkve napadnuté boly. Gróf Ferdinand Zichy ohlasuje živým slovom a v živote uskutočňuje tú veľkú a svätú pravdu, že pre vlasť a ľud niet v inom blaha a spasenia, ako v kríži Ježiša Krista. Gróf Ferdinand Zichy doteraz ponášal kríž pred ľudom kresťanským, včul ho bude ponášať pred kráľom apoštolským. Znamenie spasenia vidí teda kráľ v rukách najvernejšieho hodnostára a najhorlivejšieho nasledovníka kríža, ktorým neustále bojoval za slávu Boha, za blaho kráľa a vlasti a za práva ľudu kresťanského.

Prirodená vec je, že kresťanská ľudová strana, ktorá v celom jej účinkovaní prísne drží sa smeru svojho vodcu, vysokému vyznačeniu jeho radostného výrazu dala v mimoriadnom slávnostnom

shromazdení, ku ktorému dostavili sa všetci členovia v hlavnom meste meškajúci. Prítomní boli totiž gróf *Aladár Zichy*, minister okolo osobností kráľa, predseda kresťanskej ľudovej strany; *Štefan Rakovszky*, podpredseda snemovne a kresťanskej ľudovej strany; pápežský praelát *Ján Molnár*; *Štefan Adamovich*; *Franc Buzáth*; *Béla Csitáry*; *Alexander Ernzt*; *Otto Förszter*; *Alexander Giesswein*; *Georg Szmrecsányi*; *Alexander Karácsonyi*; *Pavel Kovács*; *Béla Rakovszky*; *Alexander Simonyi-Somadám*; *Štefan Tálos*; *Karol Wildfeuer*; *Mikuláš Zboray*, krajinskí vyslancovia; dr. *Michal Dömötör*, *Jozef Hoiszik* a mnoho členov vonkajších.

O pol desiatej prišiel do kruhu kresťanskej ľudovej strany gróf *Ferdinand Zichy*, prítomní prijali ho s hlučnými ováciami a podpredseda Štefan Rakovszky privítal vysoko vyznačeného hodnostára nasledujúcou rečou:

Milostivý pane! V živote ľudskom tieň a svetlo veľmi nerovno bývajú podelené. Naše povolanie je zápasit' v živote, trpeť v krutých bojoch i keď kedy-tedy blažených dňov dožijeme sa, to vždy za zvláštnu milosť prozreteľnosti božskej treba nám držať. Táto prozreteľnosť božská zdá sa, že výnimku robí pri tebe. Po smutných dňoch zklamania, prenasledovania totiž, v krátkom čase niekoľko týždňov druhý kráľ stojím pred tebou, aby k veľkému vyznačeniu, aké dostalo sa tebe a užšej rodine tvojej, my akožto ďalšia rodina predniesli sme tebe naše želania blaha a šťastia o čiastku pre nás z nich prosiac, tak ako aj ty bral si vždy účasť na ťažkých prácach a zápasoch našich. Sotva tomu niekoľko týždňov, čo sme syna tvojho, milovaného predsedu nášeho tu oslavovali z tej

príležitosti, že jeho veličenstvo vyznačil ho veľkou dôverou, sotva niekoľko týždňov tomu, čo som tu stál a stránky našej city prednášal. Nezabudnem tú hrdosť, ktorou žiarila sa vtedy tvoja obličaj, a to je tá jediná hrdosť, ktorá druhému človeku neškodí, bo je to hrdosť otca, radosť otca nad tým, že dľa pravých zásluh dostalo sa synovi veľkého vyznačenia, čo vyznačenie je nielen tvojej rodiny, lež celej stránky našej.

Dnes pred tebou stojíme, bo dnes tebe dostalo sa veľkého vyznačenia. Toto vyznačenie spôsobuje nám väčšiu radosť ako tebe. My známe že čo si ty konal, konal si z vnútorného nadchnutia, ako povinnosť, z oddanosti ku viere tvojej, k ľudu kresťanskému a ku svojej vlasti.

Úlohou hlavného tovarníka je, aby pri korunovaní pred jeho veličenstvom ponášal ten kríž, na ktorý on prisahá, že cirkev a konštitúciu Uhorska vždycky obráni. *Ty si aj v takom čase, keď sa svet nazdával, že na haňbu je znamenie kríža, smele, verejne a tak, že to aj nepriatelia naši vidieť mohli, kríž pred nami ponášal, a tá malá hrbka, čo fa vtedy nasledovala, rozmnožená stojí včul za tebou a to ti praje, aby fa Pán Boh v novej hodnosti tvojej cez mnohé roky v najlepšom zdraví držal, aby si za príklad nám slúžil, vždy tak ako doposiaľ v plnení povinností nám predchádzal, ukiaž nám ako treba bojovať a ako dosiahnuť ten cieľ, za ktorý my všetci bojujeme, aby blaženým stal sa ľud tejto krajiny a aby s odstránením všetkých prekážok zapríčinených našej viere, táto starodávne práva jej zpiatky obsiahla.*

Zvučné manifestácie ozvaly sa na toto zo stránky všetkých prítomných, po čom hlboko dojatý odpovedal

gróf Ferdinand Zichy.

Milí priatelia, dakujem za toto pozdravenie a blahoželanie. Hodnosť tovarníka za prítomných časov jest takmer dejepisná pamiatka, pri tom však je predsa hodnosť, bo ako takú podržali ju život a jeho veličenstvo. V rade zástavníkov na každý pád vynikajúce a vysoké miesto zaujíma ako jedna z najvyšších hodností, následkom čoho dľa ľudského pochopu zmenšovať ju nemožno a neslobodno.

Čo týka sa veci samej, nedržím to za svoje vyznačenie, lež prenášať ho musím na ľudovú

stranu. Keby nebolo ľudovej strany, ja by som nič nebol. (Protimluva prítomných!) Hneď na to odpoviem. Keby nebolo ľudovej strany, nebol by som ja . . .

Ján Molnár: Naopak; keby milosť pána nebolo, nebolo by ľudovej strany. (Čilé prízvuky).

Gróf Ferdinand Zichy: To chcem povedať, že sa ja od ľudovej strany oddeliť neviem. (Zvučný potlesk.) Ja vo všetkom tom, čo sa stalo, spatrujem najviacej vyznačenia ľudovej strany a vidím to, že naše spoločné účinkovanie, naša vytrvanlivosť, pevnosť vo viere a v láske ku vlasti, naša oddanosť ku pokorunovanému kráľovi a ku našej konštitúcii, nemožno, aby ostaly bez stopy a zaiste donesú ovocia. My nie preto bojujeme, aby sme vence plietli pre seba samých, lež bojujeme za našu vieru, za našu cirkev, za blaho našej vlasti a nášeho ľudu a za uplatnenia nášeho presvedčenia. Čo sme doposiaľ dosiahli od tých čias, čo sa šťastie ku nám privrátilo, od tých čias, čo podarilo sa — v čom aj my veľkú účasť máme — zničiť tú stranu liberálnu, proti ktorej museli sme aj my bojovať, len od tých čias dáva sa nám možnosť, že dačo vykonať sme v stave. Vlastne my, ľudová strana, nedosiahli sme iného, ako to, že milý syn môj vymenovaný je za ministra okolo osobnosti kráľa, ako tie vyznačenia, ktoré sa na mňa vzťahujú, ďalej uplatnenie naše v predsedníctve parlamentu a v inom smere, konečne tú náklonnosť, s ktorou sa teraz na všetky strany stretáme, kdežto predtým neskusovali sme všestranne iného ako nenávisť. (Tak jest!)

Toto sú etické faktory. Z týchto vyvinuť sa majú ústavné úspechy. Zápasili sme s trpezlivosťou, v bojoch našich neboli sme rozohnení, a keď aj vzbúrila sa krv v nás a ducha nášeho uchvátil zápal hnevu, nesmie sa to počítat ako vlastnosť našej stránky, lež ako znak osobného pohoršenia, aké každý človek cíti pri pohľade nad tým, ako druhí prenasledujú právo, spravodnosť, napádajú záujmy jeho vlasti a cirkve i základné pravdy jeho viery.

Vlastne teda, milí priatelia moji, časy zápasov ešte len teraz nasledujú. Zápasit' nám treba spravne, s múdrosťou a svojim časom s pevnou vytrvalosťou a zmužilosťou: bo veď krivdy tie, ktoré sme utrpeli, zväčša ešte po dnes trvajú.

Na čo mám pokázať? Prvá a najväznejšia vec je záležitosť výučby, výchova detí. V tomto ohľade

sme tam, kde sme boli. Nič sme nevyhrali. Zo stredných škôl sme vyfiglovaní krivým výkladom a zlomyseľnou osnovou zákona. Majetok katolícky? Nachodí sa v rukách vlády, vláda ale nie katolícka. Každé vierovyznanie spravuje si čo mu patrí, nad nami druhí šafária. Záležitosti našej výučby nemôžeme považovať za katolícke, bo sú oni vlastne štátne. Ľudové školy naše nachodia sa prítomne len tam, kde boli predtým. Jedno sme dosiahli — zdá sa mi — nepokračujú v zoštatnení škôl katolíckych. Možno, že sa druhí do predku driapu: my však s trepezlivosťou čakáme a oproti všetkému tomuto snažiť sa budeme v platnosť naše zásady a pravdy uviesť. Aby sme ale dačo dosiahnuť mohli, k tomu potrebná je z jednej stránky stálosť, z druhej stránky múdrosť a trepezlivosť, po tretie ale neohrozená odhodlanosť. Čo som najsamprv mal povedať, to akožto to najpotrebnejšie spomínam naposledy a to je: pravá viera a milosť Božia.

Milí priatelia moji! Teším sa vašej náklonnosti i vašemu blahoželaniu, vrele ďakujúc za ne podobného vám prajem. Všetky blahoželania moje smerujú na ľudovú stranu a to preto, bo vlasti našej vše dobrého prajem a lepšie postavenie našej viery a polepšenie jej pomerov od tejto strany a od účinkovania jej očakávam.

Ja len žiadam, že ponevác som ja už starý a len v pozadí môžem kedy-tedy premluviť, nikdy neprestávajte zmužile bojovať za to, k čomu sme sa spojili. (Čulý prízvuk.) Toto je moje najlepšie blahoželanie, v tomto naleznete uspokojenie ducha, skrze toto stanete sa účastnými milosti Božej, uznania vlasti a priazni národa. Bo buďte presvedčení o tom, že bez viery a cirkve nielo blahoslavenstva na tejto zemi. Nech nás Pán Boh živi!

Slová vodcu kresťanskej ľudovej strany hlboko dojali všetkých ku jeho oslave shromaždených. Uverejňujeme ich doslovne tým cieľom, aby v srdciach ľudu kresťanského roznieť a upevnili to presvedčenie, že len tá politická strana zaslúži mena opravdu katolíckej, ktorej zakladateľ a vodca tak myslí, cíti a mluví, žije a účinkuje, ako gróf *Ferdinand Zichy*. Nikdy nezabudajme na slová nášeho vodcu: *Bez Boha a cirkve nielo blahoslavenstva na tejto zemi!*

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Programm uhorskej vlády.

Pri zvučnom súhlase všetkých významných stránok politických predniesol 29. mája dr. Alexander Wekerle ako ministerpredseda programm vlády uhorskému snemu. Kresťanská strana ľudová, strana neodvislých a ústavná a Horvati s oduševnením sľúbili podporu tomuto programu. Z pomedzi 453 členov snemovne patria teda prítomne aspoň 425 ablegáti ku stránke vlády. Takejto ohromnej väčšiny doposiaľ žiadna vláda nemala v Uhorskom parlamente. Tejto väčšine zodpovedajú ale aj všetci ministri tejto vlády od prvého až do posledného. Že Uhorsko po tridsaťročnom zúrení liberalizmu, nadovšetko ale po nezákonnom šafárení posledných dvoch rokov takýchto mužov a takúto vládu potrebovalo, o tom sa každý presvedčiť musí, čo si jej programm pozorne prečíta, ktorý týmto cieľom v nasledujúcom výťahu podávame.

Predloha programu.

Ponevác sa oba domy snemovne sriadili — začal Wekerle svoju reč — a pravidelné účinkovanie svoje započali, považuje to za svoju prisnu povinnosť vláda, aby na smer náhľadov jej, ktoré viesť ju budú pri jej účinkovaní, s týmto ale spolu na rozvrh svojich prác, dľa ktorého riadiť chce účinkovanie parlamentu, pokázala. My sme prevzali vládu, aby sme oratovali konštitúciu, udržali parlamentarizmus, panovanie zákonov a práva a kroz to nepretrzenosť práv zaviedli, aby sme poistili občianske a osobné slobody a kroz to verejnú správu, a kroz to účinnosť každého orgánu štátneho života do vlasteneckého a spoľahlivého prístavu dovedli. My sme prevzali vládu, ako sme to ináč urobiť nemohli, na prítomne zákonnom základe, my sme ju prevzali, bár oné veľké národné snahy, ktoré po tento čas panujú vo verejnej mienke Uhorska, behom nášeho priechodného účinkovania v život uviesť nemienime, naše zásady a politické presvedčenie udržíme ale v celej jejich a nezkalnej čistote.

Zaokrytie štátnych potrieb.

Prvou úlohou našou bude zaokrytie štátnych potrieb. Týmto cieľom predostrieme predlohu zákona plnomocnosti a počas nášeho účinkovania riadne predlohy budžetu, rozumie sa i s potrebami, spoločných záležitostí. Predložíme návrhy dotyčno povolenia riadneho kontingentu rekrútov, ako i dotyčno prijatia pripraveného uznesenia s Horvatsko-Slavonskom. Krom týchto riadny beh štátneho života zabezpečujúcich úloh prevzali sme tú veľkú reformu, pri uplatnení všetkých moderných zásad demokratických, pri volbách ablegátskych zaviesť právo všeobecného hlasovania, kroz čo chceme, aby každý k tomu povolaný a schopný faktor národa účasť bral pri slobodnom vykonávaní práv politických. My predostreme nielen na volebnú reformu poťažné predlohy, lež aj regulovanie prevedenia volieb, pri tom rozumie sa i možnosť hlasovania dľa obcí a dedín a početovému pomeru opráv-

nených voličov zodpovedné nové podelenie volebných okresov.

S prevedením tejto reformy ako zakončenú spatrovať môžeme tú politickú úlohu, ktorej prevedenie sme na seba vzali, priechodný charakter našej misie nevzdvíhá nás tej veľkej povinnosti, aby sme so všetkých síl našich účinkovali ku úplnému kultúrnemu a hospodárskemu rozkvetu vlasti našej. Označiť nám treba nielen smer, lež i prostriedky nášho účinkovania ohľadom na všetky tie otázky, ktoré netvorí snahy jednotlivých stránok, lež v ktorých uzniesla sa veľká verejná mienka Uhorska.

Verejná správa.

Na poli vnútornej verejnej správy upevnenie samosprávy obcí, samosprávnej činnosti oživotnenie, podržanie volebného riadu, ochrana neodvislého pravosúdia, ochrana, mravné i hmotné pozdvihnutie úradníctva pravomocností a občianskeho, zabezpečenie čistého a nestranného vysluhovania pravdy a tým zvýšené podporovanie záujmov ľudu, patrí do oboru najhlavnejších úloh našich.

Zvláštnú pozornosť obracať nám treba na polepšenie verejných pomerov zdravotných, na ulavenie tiarch mestských a dedinských a na záležitosť vystahovania, na túto nielen v tom ohľade, aby sme prekazili zvädzanie ku vystahovaniu a vbudzovanie rozličných dobrodružných túžieb, lež i pomimo kruhov verejnej správy zaviesť nám treba také poriadky, ktorými možné bude otvoriť nové pramene výroby a ľudu nášmu zabezpečiť v domovine spôsob vyživenia.

Katolícka autonómia a kongrua.

Ohľadom náboženskej politiky, na základe v zákonoch našich zabezpečenej slobody svedomia udržiavať a upevňovať zamýšľame pokoj náboženský... Bezodkladne nastúpime preto tú cestu, ktorá vedie k rozriešeniu otázky autonómie (samosprávy) katolíkov, pri zachránení práva hlavného patronátu kráľa a práv sriadenia cirkevného, s pričinením cirkevných vrchností a s uspokojením sa veriacich nádejeme sa rozriešiť túto otázku a kroz to na verejnom živote našom utvoriť novšie a veľmocné sriadenie.

Pripravenie otázky kongruy nachodí sa v takom stave, že na blízke rozriešenie jej oprávnené sú výhlady.

Verejná výučba.

Na poli verejnej výučby okrem mravných vzdelávacích ohľadov základným kameňom našej politiky bude uplatnenie národného stanoviska. Pod týmto nerozumieme to, že chceme vytisknúť tých spoločenských faktorov, ktoré majú historickú oprávnenosť a povolanie, menovite cirkve a obce, alebo že chceme do pozadia postaviť jejich spoluúčinkovanie; ba práve naopak, to presvedčenie nás vedie, že pri uplatnení štátnej výučby, tam kde je potrebné, nevyhnutne musíme aj na ďalej upotrebiť jejich spoluúčinkovanie v záujme mravných základov našej výučby a k zabezpečeniu vývinu vzdelanosti.

Nechcem, aby reč moja v tom zmysle bola porozumená, ako keby predlohy vlády chcely zaseknúť kultúrny vývin a slobodu výučby maďarský jazyk nehovoriacich občanov, má ona však ten smysel, aby sa idey uhorského štátu, idey národného charakteru uhorského štátu dostalo výrazu pri každom stupni vyučovania.

Pravosúdie.

Pravosúdna správa pokračovať bude na poli súkromného a trestného práva na v zákonom prichystaní tých reforiem, ktoré sú z čiastky už v práci, z čiastky ale dokázaly sa byť potrebnými. Okrem toho predložíme návrh, ktorým sa platnosť zákona kúriálneho súdnictva predlžuje a odstránia sa spolu značnejšie jeho nedostatky.

Hospodárstvo.

Na poľnohospodárske účinkovanie naše prejdúc, v tomto ohľade bude našou úlohou, okrem intenzívnejšieho rozvoju poľného hospodárstva, okrem využiteľnosti každého odvetvia hlavne využiteľnosť tých odvetví, ktoré tvoria prameň dôchodkov nižších vrstiev, ďalej výhodné a isté zpeňaženie poľnohospodárskych plodín, taktiež pozdvihnutie dochovávania dobytku. Okrem tohoto musíme pracovať na sriadení stáleho poľnohospodárskeho zastupovania, na uľahčení kreditu pre poľných hospodárov, taktiež na východnom konvertovaní dlžob obťažujúcich malé statky. Konečne cheme reformovať záležitosti sluhov zodpovedne novším požiadavkám.

Priemysel.

Závažie našej hospodárskej činnosti spočíva na obchodnej torbe. V kruhu tejto torby nádobno zabezpečiť veľkú úlohu vývinu priemyslu. Tu pripomením len tie reformy, ktoré vyžadujú privolenie a odobrenie zákonodarstva. Minister obchodu svojho času prednesie svoj program.

Potrebný je nový priemyselný zákon, ktorý zabezpečí slobodnejší pohyb a ľahšie zaopatrenie hmotných prostriedkov. Priemyselný zákon treba zreformovať aj z ohľadu na malý priemysel, v kruhu tejto reformy postarať sa treba o sriadenie právnych pomerov kupeckých zamestnancov.

Čo sa týče priemyselnej výučby, v tomto ohľade budeme pokračovať v započatom smere, hlavnú váhu kladúc na to, aby sme aj tu zodpovedne praktickým požiadavkám života sriadili výučbu.

Medzi reformami, ktoré patria do kruhu obchodnej torby nutno mi je ešte pripomenúť, že vývoz produktov po mori chceme napomôcť, že chceme morský prístav vo Fiume rozšíriť, že chceme štátne železnice reorganizovať a zreformovať zákon o stavaní vicinálnych železníc.

Okrem týchto hospodárskych otázok chceme sa zaoberať a previesť isté sociálno-politické ustanovizne. Otázka ochrany robotníkov, zastupovanie priemyslu a otázka priemyselného súdnictva bude riešená v priemyselnom zákone. Ďalej budeme musieť zadať návrhy o praktickom sriadení podporovania priemyselných a

kupeckých zamestnancov na pád choroby, o zabezpečení na pád nehody a na pád staroby.

Tieto veľavýznamné sociopolitické ustanovizne budú vyžadovať veľké obete, ktoré ale musíme priniesť, jestli chceme otvoriť nové pramene dôchodku.

Reforma daní.

V otázke reformy priamych daní vedú nás tie isté ohlady, ktoré sme vzali za základ oného memoranduma, ktoré sme ešte roku 1893. zadali snemu. Prvý bod je, že miesto terajšej všeobecnej dôchodkovej náhradnej dane musíme zaviesť osobnú dôchodkovú daň na progressívnom základe. Druhá základná zásada je, že reformu daní nechceme v tom smysle previesť, aby sa príjmy štátu zvýšili, lež v tom smysle, aby následkom reformy docielené väčšie príjmy boli obratené na zníženie I. a II. triednej dôchodkovej dane, ktorá nepomerne tlačí hlavne nižšie triedy obyvateľstva, prípadne k tomu, aby dane tieto boli celkom vynechané.

Aj potravné dané vyžadujú reformu, hlavne daň od špiritusu, pri ktorej musí byť platná zásada, že dorábanie liehu má byť ponechané poľnohospodárskym páleniciam. Jednu reformu ale na každý pád držíme za potrebnú asice tú, aby mestá a obce dostávaly väčšiu čiastku, než dosavád z daní od vína, piva a mäsa. Taktiež potrebná je reforma vyrúbenia a doberania daní.

Konečne vyslovil sa ministerpredseda o spôsobe, ako mieni vláda konečne zariadiť valutu, o pomere k Rakúsku a k Horvatsku.

Kto tento program koalícionalnej vlády pozorne prečíta, presvedčí sa o tom, že sa on vo všetkých punktoch srovnáva s programom kresťanskej ľudovej strany. Keď teda táto politická strana program tento podporuje, to pracuje len na uskutočnení svojho vlastného programu ku rozkvetu vlasti a ku blahu kresťanského ľudu.

Nová pliaga vlasti našej.

Po smutných udalostach, aké behom troch rokov nebezpečenstvom hrozily našej krajne uhorskej: nastal pokoj, po ktorom sme túžili. Lež bohužiaľ nie všetci sú spokojní, ba čo viac — usilujú sa rušiť pokoj ľudu slovenského, trúsia roztržitosť a nespokojnosť medzi občanmi slovenskými, búria ľud proti vrchnostam tak cirkevným, ako aj svetským. Je toto tá nová pliaga, ktorá hrozi búrkou našej krajine. Pôvodca tejto pliagy je miešané manželstvo, uzavreté medzi «Katolíckymi Novinami» a luteránskym «Týždennikom». Zakladatelia tohto miešaného manželstva sú všetci tí, čo dychtia po martýrstve národnostnom, čo túžia po sláve a velebe svedovoľne do bludu uvedených ľudí. Aby k cieľu prísť mohli, poslucháčov svojich krmia pomstvou a nenávisťou oproti druhým bratom inšieho jazyka.

Najsmutnejšie je pri tom to: že katolícke kňazstvo, ktoré vždy a stále to vyučovalo, že všetky národnosti tejto krajiny majú sa vospolok milovať, spojenými silami

ústavu a práva spoločnej vlasti brániť, za toto od svojich vlastných bratov v Kristu, ktorých tiež zachvátila tá pliaga, pred ľudom slovenským osočované, pomstvou a nenávisťou obráňané býva. Po skutkoch jejich poznáme ich.

Pliagisti vykrikujú, nadávajú: že Slovák nemá slobody, nemá práva, že sa nesmie v svojej reči vzdelávať? Pýcha však a vysokomyseľnosť priviedla už mnohých ku pádu, na to by jednodajne myslieť mali tí, čo v novinách ľud jednodajne búria. Ľahko je ľud pobúriť a vzbudiť v senciach túžby, ktoré sa splniť nedajú. Veľmi ťažko je ale zbúrený ľud utíšiť. Hroznú zodpovednosť uvažuje na seba každý, čo tento ľud znepokojuje a búri.

Pohnútkou tohoto smutného objavu je nespokojnosť. Nespokojnosť so sebou a s druhými a rozorvanosť s celým svetom. Dakoľko nespokojných mladých ľudí silou-mocou chcelo vynikať nad druhými, za podnôžku slúžiť im musel slovenský ľud, na ktorom sa chceli do výšky výskriať. Ľud ten bolo však treba omámiť, tým cieľom založené boli plátky luteránsky «Týždenník» a «Katolícke Noviny». To mali byť tie muchotrávky, ktorými sa Slováci Uhorska lapať mali. S «Kat. Novinami» sa tento podnik voľako nepodaril, bo zakladatelia, účastinári, správcovia, redaktori a spoluredaktori postŕhali svoje mená z jejich firmy, ako keby sa za ne haňbili.

My nemáme príčiny báť sa hroziacej nám pliagy. My staneme si smelo do boja za ľud slovenský. My ho ani huckať, ani búriť nebudeme. Našou povinnosťou bude ľud náš po ceste pravdy ďalej viesť, aby videl, že my bojujeme za Boha, za cirkev, za našu vlasť, a že kroz to napomáhame blaho nášho ľudu.

Naše snahy sú, aby sme dali kráľovi, čo je kráľovo a ľudu čo je ľudové. My nemožnosti sprevádzať nebudeme; zákonným spôsobom ale zhrňať chceme ľud slovenský okolo zástavy kresťanskej. Táto je ozdobená krížom, akožto znakom istého víťazstva! *Kozák.*

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Útok na španielskeho kráľa.

Španielký kráľ Alfons XIII. za hlučných a srdečných ovácií španielskeho ľudu 31. mája viedol k oltáru svoju sľúbenicu anglickú princeznu Enu Battenbergskú. Sobáš odbýval sa dľa vopred ustáleného programu v poriadku a ľud jasal od radosti. Radosť ale čoskoro zmenila sa v žalosť. Keď mladý kráľovský pár vyšiel z chrámu, z okna jedného domu hodili pred koč kráľovských manželov bombu. Bomba obrovským rachotom vybuchla a vyžiadala v obeť veľa ľudských životov. Kráľov koč bol veľmi porúchaný, ale kráľovskému páru podivným spôsobom nestalo sa nič. Kráľ so svojou manželkou prinútený bol sadnúť si do druhého koča a šťastlivo sa dostal do kráľovského palácu. O útoku a o sňatku došly nasledovné podrobnejšie zprávy:

Kráľ Alfons a princenzna Ena 31. mája ráno v prítomnosti rytierov zlatého rúna, členov vlády a diplomatického sboru, taktiež v prítomnosti dvorných hodnostárov podpísali listinu o sňatku zlatým perom, ktoré im dali novinári. O 8. hodine princenzna Ena prišla do ministerstva námorníctva, kde sa obliekla do sobášneho rúcha. Svatobný sprievod prešiel do ministerstva námorníctva a ztadiaľto o 10. hodine 45. minútach šiel do chrámu sv. Hieronyma. Na ceste, kade pochod tiahol, stálo početné obecenstvo a privolávalo kráľovi a jeho mladuche na slávu. V chráme toledovský kardinál-arcibiskup za assistencie nottingshamského biskupa odslúžil slávnostnú sv. omšu a sobášil mladý pár. Potom podpísali listinu o sobáši.

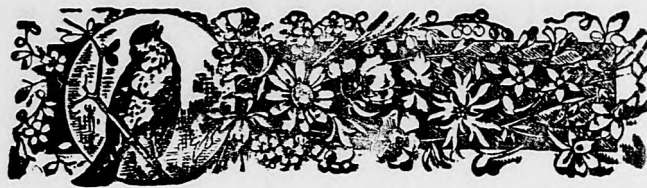
Keď kráľovský pár o 2. hod. vyšiel z chrámu, ktosi z tretieho poschodia susedného domu hodil na koč kráľovského páru do kvetin zabalenú bombu, ktorá sa obrovským rachotom rozhodila, hyntov poruchala a veľa ľudí usmrtila. Po výbuchu knieža Cornahuelo bežal ku koču, aby videl, či kráľ a jeho manželka sú živí? Knieža vzal do náručia kráľa a vyniesol ho z koča, taktiež aj jeho manželku. Kráľovský pár sadol si do druhého koča a zaviezol sa do palácu. Keď kráľ Alfons a jeho manželka šli po schodoch, trpko plakali. Cudzí panovnícki hostia obstali mladý pár a blahoželali mu, že sa šťastlivo oratoval.

Do viedeňského Burgu prvý telegramm o útoku došiel o 9. hodine večer. Kabinetná kancelária telegramm hneď poslala jeho veličenstvu do Schönbrunnu. Kráľ sdelil smutný chýr arcikniežatovi Fridrichovi, strýcovi španielskeho kráľa. Telegramm oznamoval, že rakúsko-uhorskej deputácii nestalo sa nič a že dedič trónu Franc Ferdinand, ktorý zastupoval nášho kráľa pri sobáši, sa celkom dobre má. Dľa telegrammu bomba usmrtila troch dôstojníkov, päť vojakov, jednu markýzku a jedno 14ročné dievča. V noci prišiel do Burgu novší telegramm, dľa ktorého bomba usmrtila o veľa viac osôb.

Útok vzbudil v celom Madride a v Španielsku obrovskú rozčulenosť, lebo málo chýbalo, že kráľovský pár neprišiel o život. Naskutku zavedené bolo vyšetrovanie, z ktorého vysvitlo, že útok spáchali anarchisti. Španielsku políciu už pred niekoľkými dňami upozornili, že z Londýna päťdesiat anarchistov odcestovalo do Madridu. Na mieste, kde bomba vybuchla, zatkli jedného cudzinca; domnievajú sa, že útočníkom bol Španiel, ktorý je veľmi zronený. Dom, z ktorého bombu hodili, žandarmeria obstala.

Korunný princ Franc Ferdinand už odcestoval z Madridu do Barcelony, kde sa stretne so svojou manželkou. Dedič trónu so svojou manželkou cez Paríž vráti sa do Viedne.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasit s touto stranou!

POLITICKÉ CHÝRY.

Osvedčenie.

«Alkotmány» uverejňuje v čísle od 23. mája nasledujúce osvedčenie: Zpravu článku «Po voľbách» v čísle od 6. mája novin «Nagyszombati Hirlap» uverejnenú, dľa ktorej «duchovní okresu tohoto, ku bárs ktorej stránke pripoja sa radšej, len ku ľudovej strane nie» zavrhuje s týmto a priznávame sa ku ľudovej strane, patrične že podporujeme ľudovú stranu. Trnava, dňa 16. mája 1906. Pavel Jedlicska, praelát-kanonik a vikár arcibiskupský v. r.; dr. Ignác Halmos, opát-kanonik, farár v. r.; Mikuláš Morva, kanonik, ľudák, ináč z verejnoprávneho stanoviska 48. v. r.; Franc Weiss, kanonik v. r.; Julius Mareis, kanonik v. r.; Anton Lováky, kanonik v. r.; Emil Concilia, opát-kanonik v. r.; Gašpar Malocsay, titulárny kanonik v. r.; Augustin Czintula, farár špacienský v. r.; Ludvik Czandt, kaplán dolnokorompanský v. r.; Franc Fallenbüchl, professor hlavného gymnázia v. r.; Emil Hudima, professor hl. gymnázia v. r.; Ernest Padubéczy, farár bohunický v. r.; Michal Ikrényi, dekan-farár gerenčerský v. r.; Jozef Jurka, professor hlav. gymnázia v. r.; Elemér Martényi, professor hlav. gymnázia v. r.; Jozef Minárik, farár felsódiósský v. r.; Franc Urliczky, farár szilincský v. r.; Karol Perczely, kaplán kapitulský v. r.; Béla Plechó, farár z Alsó-Dombó v. r.; Anton Rác, farár z Alsó-Korompa v. r.; Anton Ranfstein, kaplán kapitulský v. r.; Olivér Ribáry, farár z Rózsavölggy v. r.; dr. Ludvik Schinner, professor hl. gymnázia v. r.; Otto Selusta, professor hl. gymnázia, v. r.; Móric Skrivánek, dekan a farár z Bélaváru, člen sv. stolice v. r.; Jozef Straka, farár zavarický v. r.; Béla Toldy, prof. hlav. gymnázia v. r.; Ladislav Ürmény, prof. hlav. gymnázia v. r.; Alojz Zelliger, tajomník arcibiskupského vikariátu v. r.; Štefan Znamenák, člen svätej stolice a professor hlavného gymnázia v. r.

Zákernické napadnutie a upodozrievanie všeobecnej úcty hodných mužov, osvedčením týmto náležite a na vždy sú zavrátene, čomu vôbec úprimne tešit sa musia všetci ľudáci.

Odpoveď «Katolíckym Novinám»

Vy sa veľmi hneváte, kto sa však hnevá, ten nemá pravdu. Zaslúžite ostatne, aby vas človek upozornil na to, prečo sa tak veľmi hneváte. Príčinou tohoto veľkého hnevu má byť to, že ako hovoríte «Krešťan» ináč vykladal váš výraz: preč od Rímu. Nuž, prosím, toto sú reči pre deti, dospeli a zralého rozumu ľudia nezvykajú takéto hračky vyvádzať. Vážneho zmýšľania človek veľmi dobre vie, čo to znamená, keď takéto heslá vozduším lie-

tajú. Vážny človek má vedieť, akú zodpovednosť uvaluje na seba, keď takéto heslá ohlasuje a do obehu púšťa. Toto heslo ale najsamprv uverejnené bolo vo vašich novinách. Nebuďte teda deti a nehrajte sa na skovánky, lež povážte následky takýchto výrazov a akú zodpovednosť uvalujete za ne na seba. Prečítajte si zprávu z Ružomberka v 22. čísle vašich novín a presvedčíte sa sami, ako tam rozumeli tento, ako vy hovoríte, celkom nevinný výraz: Preč od Rímu. Len sa prosím tak veľmi nehnevajte, len sa trochu utíšite a prezkúmajte vaše svedomie. My sme vám vedome a svevoľne nikdy ničoho nepodkladali a uvádzali sme za každým len skutocné udalosti. Od počiatku sme tvrdili, že účinkovanie vaše neprospeje krajine ku blahu, toto hovoríme aj prítomne a jestli vám ľúbo, to aj dokážeme. Vy ste natoľko pobúrili ľud proti kňazstvu a biskupom, že ľud jednotajne s najväčšou neúctou píše proti svojim kňazom nielen vo vašich novinách, lež i v novinách inovercov. Vy ste nikdy nemali pred očima miernosť. *Jariga* v poslednom čísle vašom nasledovne píše: «*mal bych vůlu cepy chytil do ruky a s nimi písať, ale ešte nie, ešte sa mier-nime*». No, toto už len nikto neuzná za potrebný štíl, tomuto podobného ani nenajdete v katolíckej spisbe na celom svete. Vy sami vidíte, v akom položení nachodíte sa s biskupmi, v zaslepenosti vašej nazdávate sa, že je tomu snáď druhý na príčine, že vás pred biskupmi snáď niekto očiernil a nezkúmate vaše svedomie nad tým, že čo vy z týždňa na týždeň píšete, tomu podobného v katolíckom svete nikde netrpeli biskupi a nepísali katolícki kňazi. Niekoľko náruživosťami rozpálených ľudí nazdávalo sa, že im je všetko dovoleno robiť a nebolo nikoho vo va vašom tábore, čo by ich bol zdržoval. My ale od počiatku sme povedali, že sa na zlej [ceste nachodia. Následky svojho jednanja môžu včul sami nahliadnuť. Jestli v tomto smere budú ešte ďalej pokračovať, to veci nasledujúce budú horšie, ako boly predošlé.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Pod predsedníctvom grófa Aladára Zichyho a pri prítomnosti skoro všetkých ablegátov držala kresťanská ľudová strana 30. mája večer o 6. hodine poradu. Zápisnicu viedol ablegát Edmund Beniczky. Predmetom porady bola predloha s indemnitou spojeného splnomocnenia, ktorú z nariadenia vlády v porade vysvetľoval štátny tajomník ministerstva peňažných záležitostí Alexander Popovics. Kresťanská ľudová strana po vysvetlení štátneho tajomníka tak v čiastkach, ako v celosti prijala predlohu. Z poverenia strany pri pojednávaní v mene jej prehovoril na sneme ablegát Franc Buzáth. Stránka zaoberala sa potom s vnútornými záležitosťami a s tým sa porada zakončila.

Veľavážne zasadnutie snemovne.

V zasadnutí uhorského snemu v utorok dňa 5. júna prijatá je predloha indemnity a kontigentu rekrútov. Následkom toho nastanú konečne riadne pomery vlasti. Zasadnutie toto je ale aj z toho ohľadu veľmi vážne, že ná-

sledkom falošných návalov, akými vyslanec Ferdinand Juriga najnovšie v snemovni kresťanskú ľudovú stranu napádal, pápežský praelát Ján Molnár a Štefan Rakovszky hlásili sa k slovu a zlomyseľného očerňovateľa pri potlesku celého domu podistým navždy zavrátili.

KRAJINSKÝ SNEM.

28. mája.

Zasadnutie zahájil: Julius Justh, predseda, pozdej viedol pojednávanie Štefan Rakovszky a za ním Ludvik Návay, podpredsedovia. Zo stránky vlády prítomní boli: dr. Alexander Wekerle, Franc Kossuth, gróf Julius Andrassy, Ignác Darányi, gróf Aladár Zichy, Ludvik Jekelfalussy, Gejza Josipovich.

Po prečítaní zápisnice predošlého zasadnutia previedly sa voľby do deväť odborov, vyvolili ešte troch zápisníkov a konečne prečítali ešte raz trónnu reč, s čím zakončilo sa zasadnutie.

29. mája.

O pol 11. zahájil zasadnutie predseda Julius Justh, i keď predložil predsednícke zprávy, rozpomienku učinil niekoľko slovami o tých ablegátoch, čo od posledných volieb umreli,

Ministerpredseda predniesol program vlády, ktorý podávame v osobitnom článku.

Ku programu vlády ohlásili sa zo stránky neodvislých Koloman Thaly; zo stránky ústavnej Koloman Széll a zo stránky kresťansko ľudovej Štefan Rakovszky. Stránky koalície súhlasili s programom vlády a hlasovali jej dôveru.

V mene snemu Dalmácie, Horvatská a Slavonie prihlásil sa ku programu vlády horvatský ablegát biskup Julius Drohobecy.

Julius Maniu (Rumun) a Hodža zo stránky národnostnej nesúhlasili s programom vlády.

Ministerpredseda predostrel viacej zákonných predloh a zasadnutie bolo vakončené.

O 4. hodine popoludní držala zasadnutie snemovňa veľmožov pod predsedníctvom grófa Aurela Dessewffyho. Ministerpredseda predniesol program vlády. Ku programu prehovorili gróf Jozef Majláth a gróf Ferdinand Zichy. Snemovňa veľmožov súhlasí s programom vlády a vyslovila jej dôveru.

30. mája.

Zasadnutiu snemu predsedal Julius Justh. Zo stránky vlády boli prítomní: dr. Alexander Wekerle, Franc Kossuth, gróf Aladár Zichy, Ludvik Jekelfalussy, gróf Julius Andrassy a Ignác Darányi.

Predseda predostrel prosbopisy viacej stoličných právomocností, aby proti nezákonnej vláde predošlej pozdvihnutá bola obžaloba, Záležitosť táto odkázaná je patričnému výboru.

Koloman Széll predostrel ako predseda patričného výboru predlohu, aby cieľom vyslobodenia krajiny z exlex-u, indemnity čím skôr pojednávaná bola. Predloha

bola prijatá a pojednávanie indemnity a s tým spojeného splnomocnenia vytýčené je na 1. júna.

Ablegáti: Franc Skyčák, Jehlička, Ferdinand Juriga a Hodža predniesli ponosy pre urazenie ablegátskej imunity z príležitosti 17. mája prevedenej voľby vrbovskej. Záležitosť vykázaná je patričnému výboru.

Štefan Rakovszky osvietil stanovisko kresťanskej ľudovej strany. Reč podpredsedu snemovne a kresťanskej ľudovej strany prijala väčšina s veľkými ováciami.

Nasledovaly voľby odborných výborov a návrh ministerpredsedu na vyvolenie kvotného výboru a zasadnutie bolo zakončené.

1. jún a

V tom očakávaní, že pojednávania snemovne plinut budú v poriadku a bez pretržky, aby krajina vyslobodená bola z neblahého stavu ex-lex-u na denný poriadok 1-ho júna postavená bola zákonná predloha indemnity. Aby pojednávania tejto predlohy do dĺžky pretiahli, národnostní ablegáti s väčším-menším úspechom vyslovovali sa ostro proti nej, zabúdajúc pri tom, že pokračovaním svojim hmotne najviac škodia svojim vlastným voľičom.

V zasadnutí predsedal Julius Justh, pozdej Ludvik Návay.

Pri pojednávaní indemnity proti predlohe rečnil Rumun Teodor Mihály, Pavel Blaho a Musicky. Za predlohu sa ohlásili Ludvik Holló, Viktor Issekutz a z kresťanskej ľudovej strany Franc Buzáth, ktorý v odôvodnenej reči na to naliehal, aby predloha indemnity čím skôr prijatá bola, žeby sa tým krajina vyslobodila z pod zka-zososného ex-lex u. Na návrh ministerpredsedu uzavreté bolo pokračovanie v pojednávaní predlohy indemnity v nasledujúcom zasadnutí. Na čo zakončilo sa dnešné zasadnutie.

2. júna.

Pokračovalo sa v pojednávaní indemnity. V zasadnutí predsedal Julius Justh. Proti predlohe rečnil prvý rumunský ablegát Štefan Pop Csicsó. Ministerpredseda vysvetlil zámery a stanovisko vlády straniva národností a jejich požiadavôk. Za tým vyslovil sa Ferdinand Juriga proti predlohe indemnity.

Pozdvihnuté boli konečne prvé interpellácie.

Ondrej Achym interpelloval ministra vnútorných záležitostí pre zakázané socialdemokratom ľudové shromaždenia. Milan Hodža interpelloval ministra vnútra v záležitosti vyšetrovania proti odbornému sriadeniu socialdemokratov úradne nariadenému. Na tieto interpellácie odpovedal prv, než ministromi vnútra doručené boli, ministerpredseda. kde predovšetkým Milanovi Hodžovi vysvetlil, jak neobozretné je v kruhoch poľného robotníctva rozduchovať plameň nespokojnosti,

Ablegát kresťanske-ľudovej strany interpelloval ministra vnútra v záležitosti podniku: «Órangyal» (Anjel strážca, ktorý podnik s odporúčaním Ferdinanda Jurigu vabi ľud nedovoleným a neslušným spôsobom k objednávaní rozličných bezcenných predmetov. Na túto interpelláciu vyslovil sa v sneme Ferdinand Juriga, že on spo-

menutému podniku odporúčanie len na radu redaktora úradného listu ľudovej strany podpísal. Bývalý redaktor «Alkotmányu, akožto úradného listu ľudovej strany Franc Bonitz, verejne ta sa osvedčil, že on vtedy ešte ani nevedel, či je Ferdinand Juriga na svete, keď jeho meno na odporúčaní podniku «Órangyal» podpísané stálo.

S interpelláciami zakončilo sa zasadnutie.

B E S E D N I C A.

Pálenka.

(Dokončenie.)

Ráno o siestej stojí žena pri kachličkách a varí mlieko. Zubrický kýchne a prebudí sa. Včerajšia slopanica hlboké brázdy nechala na jeho žltej tvári, mihá očima od ostrého svetla lampy. Pomaličky schopí sa na nohy a hľadí na tvár ženy, obdivuje veľkú svetlú opuchlinu na jej čele. Stojí pred ňou, ako obarený pes, potom vrhne sa na kolená a plače žalostne.

— Už zase, už zase, — bedáka. — Ale ženička moja, prečo ma vtedy nezabiješ, veď iné nezaslúžim. Drž pri ruke sekeru, a zatni mi s ňou do hlavy. Ale neurobím to viac! Bou prissám nie! Prekliata pálenka!

Žena nepovie ani slova, lebo nevie naňho pozreť, nemo počúva, a pokyvuje hlavou. Muž jej ešte vždy zviája sa v prachu a bozkáva jej tvrdú ruku. Ustavične preklína sám seba a prisahá sa, že nebude piť. Potom pýta sa bojzhlive:

— A dievča?

Matka rozhorčí sa a zalejú ju slzy.

— Skoro si ju zabil. S čižmou si ju tľkol po hlave a po tvári.

Zubrický bachne sa pästou po hlave a zaručí ako vôl. Potom stúpa k diefafu, ktoré dá sa do ríku, keď ho zočí.

— Nebudem viac piť, sľubuje aj tomu, ale dieťa nechce mu veriť a plače ďalej.

Otec znovu ide k žene zklúči ruky a hovorí: — Duša moja, vymysli voľačo, aby vás viac nebil. Veď milujem vás, aj zomrel by za vás, ale jaknáhle udre mi do hlavy tá prekliata pálenka, už vtedy čertov som. Nepustite ma dnu. Zaprite dvere.

— Vylomiš ich, — odsekla žena. — Zobudí sa celý dom a domovník vybije nám oblok.

— Áno, tak je, — dosvedčal skormútený korheľ. — Čo teda robiť?

— Najlepšie bude, keď skočíme do Dunaja, — odpovedala rozžialená matka, — aj tak nás zamorduješ, teda načo čakať, kým budeš vražedníkom.

— Nie, nie, — kričí zúfalým hlasom Zubrický, pričom žvátori pästou pred svojou tvárou.

— Pracuj usilovne, šanuj peniaze a nepi viac tak bude všetko dobre a Boh neopustí nás, — povedala manželka.

S tým sa odlúčili.

Keď Zubrický na poludnie domov prišiel, bol veselý a z očí jeho žiarila radosť.

— Vieš čo ženička moja. Našiel som liek oproti opilstvu. Od veľku so mnou budeš chodiť do krémy a za-

— Dobre, — odpovedala žena, ale neverí v lieku. Asi za dva týždne bolo všetko dobre. Rodina žila

Processia obyvateľov, ktorým vypuknutie sopky Vezuv hrozilo nebezpečenstvom, ku soche sv. Januariusu.

brániš mi slopanicu. Keď ty budeš pri mne, nezachváti ma pálenka.

v úplnom pokoji a bola šťastlivá, ako vták v húšti. Nebolo milšieho a krotkejšieho človeka nad Zubrickým. Šanoval

ženu, aby nemusela sama robiť všetko, pomáhal jej, šiel po chlieb k pekárovi a po vodu k studni. Nosil na rukách dieťa svoje, bozkával ho, hočkal na kolenách a nosil mu cukríky a pomaranče. Nešiel do krčmy, lež sedel doma.

Koncom druhého týždňa bol pri obede akýsi nespokojný, a k večeri doniesol si pol litra vína.

Toto sú podozrivé znaky.

Žena zvedavo hľadí na svojho muža a vraví vážnym hlasom:

— Zajtrá pre teba pôjdem.

Zubrický sklopí hlavu a neboží sa, že nebude piť.

Na druhý deň otec vskutku vystal. Do deviatej čakala naň žena, potom ale povie k dievčaťu:

— Tu máš kus syra, pomaranč a cukríky, zostaň za chvíľu, ja idem pre otca. Nebudeš sa báť?

— Nie mama, ani hrať sa nebudem so zápalkami, aby som nepodpálila.

— Ani lampy sa nedotkni.

— Neboj sa mama, budem dobrá. Pravda ani otec nobude zlý.

— Nie dušinka moja, veď pre nich idem.

Po polnoci dievča spokojne spí na zemi, na stole lampa horí, lebo dieťa nedotklo sa jej. Pri bráne stojí špatná zvada s domovníkom, a nádavky a zlorečenie chlapov prehlási krik opitej Zubrickej. Chlapi dali sa do bitky, a domovník s kľúčom búšil Zubrického po hlave. Ten beží po sekeru, že zrazí s ňou domovníka.

— Len s ostrým, len s ostrým, aby mu prašinu preťal, — guráži ho žena.

Domovník ušiel. Keď sa do izby vrátili tackajúc sa jeden na pravo, druhý na ľavo dievča sa prebudí a naľaká sa, keď zazre krvavú tvár otcovu.

— Ježiš Maria, — otec krvácajú, — volá plačúc.

— Čo? Ty nedrichmeš! Nechala si horeť lampu, aby sa miňal petrolej? No dočkaj, ty pankhart nepodarený, naučím Ťa poriadok, — vrešťala ožratá mater, s rozeúčahanými vlasmi, od pálenky červenými očima a s obublavenou tvárou vrhne sa na úbohého dieťa a bácha ho pästou, kde ho len dosiahne. Otec stojí naprahu izby a díva sa hlúpe.

— Tak, tak, len ju dobre — mrmle, — nech sa naučí móresu. Poslovenčil *Fatranský*.

CHÝRNIK.

Kráľ na prehliadke. Z Viedne oznamujú: Jeho veličenstvo kráľ tieto dni predpoludním na cvičebništi v Schmelzi vyržriaval prehliadku nad viedeňskou vojenskou posádkou, ktorá bola postavená do štyroch radov. Čaty komandoval veliteľ vojenského sboru poľný zbrojmajster Friedler. Kráľ, sprevádzaný svojim parádnym sprievodom, jazdil pred čatami, ktoré maširovaly pred panovníkom.

Kráľovi obecenstvo pripravilo srdečné ovácie. V sprievode jeho veličenstva medzi inými boli: arciknieža Fridrich, arciknieža Karol Franc Jozef, ministri Pitreich a Schönaich, hlavný dozorca čiat Galgóczy a mnohí generáli. Na prehliadku dívala sa arcikňažna Izabella so svojimi dvoma dcérami, početní diplomati so svojimi manželkami, magnáti a veľa vývodiacich osôb spoločenského života.

Augustín Kekát †, farár kútsky pri Ružomberku, pápežský kaplán a predseda kresťanskej ľudovej strany ružomerského okresu 31. mája zomrel po krátkej chorobe. Horlivý pastier tento vo vinici Pána, narodil sa 1857 v Ružomberku. Ako kňaz biskupstva spišského blažene účinkoval ku blahu a pozdvihnutiu svereného si ľudu. 1884. stal sa farárom v Kútoch pri Ružomberku. Bol od prvopočiatku neohrozeným podporovateľom kresťanskej ľudovej strany. V Ludrofalve založil potravný spolok kresťanský, ktorý opravdovým požehnaním je pre ľud celého okolia. Veľké zásluhy na poli cirkevnom a spoločenskom v Pánu zosnulého blahej pamiatky pápež Lev XIII. odmenil tým, že ho vymenoval za pápežského kaplána. Bol aj stoličným výborníkom a ako kňaz svätého života všestranne vôbec ctený a veľavážený. Pamiatka jeho v srdciach všetkých, čo ho znali, ustálená je po všetky časy. Bezdušné telo s najsvätejším menom Pána Ježiša v srdci a na jazyku zosnulého v sobotu, 2. júna uložili k večnému odpočínku. Pri pohravných obradoch prítomní boli z kresťansko-ľudovej štránky Štefan Rakovszky, podpredseda a ablegát Edmund Beniczky, taktiež i ľud celého okolia. Odpočínutie večné daj Pane vernému sluhovi tvojmu a svetlo večné nech mu svieti.

Vysokí hostia v zverinci. Arciknieža Jozef so svojou manželkou arcikňažnou Augustou a so svojím synom Francom Jozefom tieto dni popoludní celkom neočakávane zavítali do budapeštianskeho zverínca, kde asi za dve hodiny pozerali zvieratá a dívali sa na to, ako krmia zver. Arcikniežatskej rodine veľmi sa páčil poriadok a čistota v zverinci. Keď šli preč, Ludvik Máray podal arcikňažne utešenú bukétu.

Smrť. Direktor trnavského vyššieho gymnásia Jozef Kóhalmi, radca sv. stolice, dňa 25. mája následkom otrávenia krvi usnul v Pánu. Zosnulý narodil sa r. 1843. vo Vacove. Najprv bol kaplánom, potom od r. 1870. profesorom na trnavskom gymnásie. Nebohý bol známym spisovateľom cirkevným. Pochovali ho v nedeľu za veľkej sústrasti obecenstva.

Inštalácia farára. Z Moravského Lieskového (st. trencianska) píšu, že sa tam minulé dni odbývala pekná slávnosť. Nového moravskolieskovského farára Juraja Czeizela uviedli do úradu. Inštalčné slávnosti odbavoval tit. kanonik Štefan Kutvaszer. Po službách Božích obecný rychtár Štefan Želibapka v mene shromaždeného obecenstva pozdravil nového farára.

Osýpky. V Slovenskom Pravne (Turiec) osýpky natoľko sa šíria, že v školách museli prestať vyučovať. Podobne vystúpily osýpky aj v Sklenom a v Hadvige. Nemoc táto zriedka vystupuje v máji; svoje obete berie riadne počiatkom jara a jasene.

Chýry zo Spiša. Franc Szlavkovszky, kaplán ružomerský, preložený je do Levoče, na jeho miesto poslaný je do Ružomberka Mikuláš Fischer, kaplán levočský, ktorý je aj správcom fary, lebo tamojší farár Hlinka je pre búrenie z úradu vyzdvihnutý. — V meste Gölniczbánya dňa 13. mája smrteľné nešťastie potkalo 21-ročného mládenca Jána Borodácsa. Ako sa totiž za mestom s kamarámi prechádzal, naraz začal utekať, ale spadnul a vtedy vypálila mu zbraň, ktorú v podobe palice pri sebe mal a guľka ho usmrtila. — V Novej Vsi dňa 21. mája istý Štefan Boszák zo Závadky z tamojšieho rim. kat. kostola dve schránky ukradnul. Neznáť koľko peňazí bolo v nich. Svätokrádežného zlodēja už chytili a do levočského žalára zaviedli. — V Levoči istý Juro Münnich, murársky tovarýš v žalári zblaznel. — V obci Almás pri Podhradí, manželka Pavla Antolika s horiacou lampou spadla, petrolej sa na jej šaty vylial, ktoré sa zaraz chytily a úbohá sa spálila. — Čas bol do teraz veľmi prajný, všetko sa krásne vyvíja.

Srbskí sprisahanci na odpočinku. Z Belehradu oznamujú, že srbský úradný časopis sdeľuje kráľovský úkaz, dľa ktorého kráľ dovoľuje, aby plukovníci Alexander Mašin a Damján Popovič, podplukovníci Peter Mišič a Luka Lazarevič a majór Ljubomir Kostič na vlastnú prosbu mohli sa utiahnuť na odpočinok. Kráľovský úkaz poisťuje sprisahancom celý ich plat čo pensiu za tú ich ochotnosť, že svoje miesta opustili. S týmto sa splnila vôľa Anglicka. Anglicko totižto pretrhlo diplomatické spojenie so Srbskom preto, lebo kráľ Peter nechcel kráľovrahov odstrániť zo srbskej armády. Ponevác ale sprisahanci šli do pensie, aj Anglicko pravdepodobne pošle do Belehradu svojho zástupcu.

Útok na hlavného slúžneho. Z Trenčína oznamujú, že notár z Novej Bystrice Július Némethy, ktorý je vyzdvihnutý z úradu, spáchal útok na hlavného slúžneho Eugena Cselku, ktorý vedie proti notárovi disciplinárne vyšetrovanie. Némethy vytiahol revolver a chcel streliť na Cselku, ale tento mu ešte zavčasu vyrval revolver z ruky. Némethyho chytili a odviezli do väzenia kráľ. fiškalátu v Trenčíne.

Smrť mlynárky. V Horných Maticiach (st. trenčianska) min. týždeň pochovali mlynára Krajčika. Po pohrebe samo sebou rozumie sa smútiaci pokrevní sišli sa na rozhovor a dobre sa potúziac odišli. Medzi pokrevnými bol so svojou ženou aj Krajčik, ktorý je zamestnaný pri panskej pile v Žitnej. Od veľkého žiaľu si nebodaj trochu viac dopriali z toho «občerstvenia», lebo sťažkou hlavou prišli domov. Mlynárka sadla si na jednu

lavičku. Že čo sa pozdejšie stalo, není objavené, len toľko je isté, že mlynárku našli voľačo pozdejšie v potoku utopenú. Príčina smrti bola staroba a slabozf.

Zkaza obce. V obci Helpa (st. gemerská) tieto dni bola hrozná búrka. Hrom udrel do jedného domu a ho zapálil. Oheň sa rýchle šíril, tak že skoro celá obec vyhorela. Vyše 200 domov i s pobočnými staviskami ľahlo popolom. O hasení nemohlo byť ani reči. Jedna stará ženská a troje detní vo veľkom nebezpečí zmizly.

Výtržnosti teroristov v Rusku. Z Odessy oznamujú, že tamojšia vojenská vrchnosť prišla na stopu sprisahaniu, ktorého cieľom bolo zavraždenie dôstojníkov posádky. Sprisahanci chceli aj vojenský arsenál oddať do moci revolucionárov. Jedna čiastka sebastopolskej posádky bola tiež zamiešaná do sprisahania a aj námorníctvo černo-morskej floty sympatisovalo so sprisahancami. Zaviedli prísne vyšetrovanie. — Z Rigy oznamujú, že teroristi zavraždili generála Boradoveva, ktorý sa zdržoval na svojom statku v Charlokunene. Kaštieľ generála teroristi podpálili. Generála Boradoveva zavraždili preto, lebo počas revolučného hnutia veľmi ukrutne zachádzal s revolucionármi. Proti teroristom vyslali vojsko. Z Kutaisu oznamujú, že minulé dni v noci pred koč bývalého hlavného gubernátora Alikanova hodili dve bomby. Alikanov bol ranený na nohe, dvaja ľudia prišli o život a dvaja boli ťažšie ranení. Útočníci ušli.

Válečná korisť Japoncov. Japonský cisár tieto dni vydržoval prehliadku nad vojskom. Na prehliadke vystavili nasledovné Rusom odňaté veci; 11.150 šabiel, 85 pik, 70.000 pušiek, 132 veľkých táborových diel, 192 menších diel a strojových pušiek, 178 dobýjajúcich kanónov a 1358 vozov na muníciu.

Obrovský víchor. Ako z Mnichova oznamujú, v okrese Eggenfeld tieto dni pustošil obrovský víchor, ktorý narobil veľa škody, menovite v obciach Reinbach a Seemanshausen. Na uliciach leží sto a sto vyvalených stromov. Domy byly silne porúchané; z niektorých domov víchor smietol strechu. Tri domy pod stavbou sa srútily. Po víchre, ktorý trval päť minút, bol veľký lejak a ľadovec.

Zabil ich hrom. V obci Bodrogszerdahely (st. zemplínska) bola búrka a hrom zabil dvoch gazdov, menom Jána Kuču a Michala Hajduva. Zanechali po sebe familie.

Vražda pre dve koruny. Z Baňskej Bystrice píšú: Slúžka Anna Potanerok tieto dni neskoro večer šla do obce Bodak. Musela ísť cez horu, kde ju ráno našli mrtvú. Úbohá deva mala pri sebe dve koruny; tieto jej zločin ukradol a zavraždil ju. Vrahovi už vraj prišli no stopu.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ % - tové požičky bez všetkého zľahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoľuje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podávame zdarma.

Vezuv znova soptí. Z Neapolu oznamujú, že sopka Vezuv ešte vždy neprestala soptiť. Tieto dni vynášal sa z Vezuva hustý dym s popolom a bolo počuť tupý podzemný hrmot. Turisti, ktorí teraz valne navštevujú observatorium, pre popolový dážd prinútení boli vrátiť sa. Následkom tohoto zjavu obyvatelia obce Resina a Torre del Greco sa náramne naľakali. Učenci sú však tej mienky, že toto je posledná erupcia Vezuva. Professor Matteucci totiž poslal prefektovi nasledovnú telegrafickú zprávu: «V raňajších hodinách zbadal som, že sa severná stena krátera srúti, čo sa o 9. hodine predpoludním i stalo. Severo-západný vetor zanáša popol v smere na juhovýchod. Tieto zjavy, aj keby sa opakovali, nedávajú príčiny ku obavám.

Anglicko a Srbsko. Z Belehradu oznamujú, že anglický vyslanec v najbližších dňoch dôjde do Belehradu a aj Srbsko už najbližšie pošle svojho vyslanca do Londýna. Za londýnskeho vyslanca vymenujú pravdepodobne terajšieho berlínskeho vyslanca dra Miličeviča.

Útok robotníka. 29ročný robotník, menom Martin Leszkai býval u svojho známeho fabričného robotníka Martina Magyara v Rákospalote. Leszkai je už od dávnejšieho času bez práce a preto nevedel bytné zaplatiť. Manželka Magyara tieto dni oslovila Leszkaiho, aby platil, alebo sa prekvartiroval. Leszkai na to vytiahol revolver a streil na ženskú, potom strelil aj na seba, ale sa neranil. Vytiahol teda vačkový nôž a týmto si pichol do prs. Magyarovú, ktorú guľa z revolvera len ľahšie ranila odviezli do nemocnice grófa Károlyiho, útočníka ale vzala do opatery polícia.

Veľká krádež. V Liptovskom Svätom Mikuláši udala sa minulý týždeň veľká krádež. V nočných hodinách odvážliví zloději vlámali sa do obchodu A. Okályiho a ukradli mu veľa zbrane, koňaku a iné cennejšie veci. Žandári ale ihneď na druhý deň lapili zlodějov, ktorí teraz vo väzení očakávajú svoj zaslúžený trest.

Pustošiaci oheň. V obci Töltszék (st. sárišská) pustošil tieto dni oheň, ktorý zničil takmer celú obec. Zhorel aj kostol a fara. Škoda je veľmi veľká.

Zemetrasenie v Záhrebe. Tieto dni bolo v Záhrebe slabšie zemetrasenie. Jeden otras zeme trval 12 sekúnd. Zemetrasenie začalo sa predpoludním o 11. hodine 6 minútach.

HOSPODÁRSTVO.

Obrana ovocných a užitočných stromov.

S radosťou zkusujeme, že v novších časoch aj náš ľud počína s väčšou úľubou pestovať ovocné stromy ako to pred tým robil, pričom na pomoci sú mu stromové škôlky — či obecné, či krajinské — z ktorých za lacný groš

dostane vyberané druhy. Žiaľ ale, že je mnoho takých hospodárov, — takýchto nemôžem pomenovať ovocníkmi — ktorí vysadia strom, ale to je všetko čo urobia, lebo po celý život ani sa len neobzrú oň. To neni dobre. Ešte horší sú tí, ktorí nešajú a nebráňa strom, lež nemilosrdne lámu jeho konáre, alebo iným, surovým spôsobom ho vykorenia. V obhradených zahradách ako-tak bránené sú stromy oproti surovcom, ale už na poli a vedľa ciest vysadené vydané sú v korist tým, ktorí nevedia cenit život ovocného stromu. Mňa vždy zabolí srdce, koľko ráz len vidím takúto divokosť, a nedbal bych zarezat do živého tomu naničhodníkovi, ktorý stvára takéto neľudskosť. To neuznám za výhovorku, že takéto barbarizmus nezbedné decká robia, veď na to sú školy, aby sa v nich aj pochabé deti k dobrému vychovávaly. Hľa v iných krajinách to nevidieť, čo o tom svedčí, že tam vedia stromy šanovať a cenit, a že deti prospešnejšie vychovávajú, než v našej sozidovčenej a divo liberálnej krajine. A že u nás ani v blízkej minulosti neznali užitočnosť ovocných stromov, svedčí o tom, že aj naše horné strany rozkázali vysádzať s morušami, aby sa vraj Slováci zapodievali s hodbabníctvom, kdežto tomu nezodpovedá ani naše počasie, a hoc k tomu remeslu nikto nepoučil našich krajanov. Áno, aj moruše treba sadiť, ale len tam, kde sa to vyplatí, teda nie preto, aby mali deti čo objedat a oblamovať. Morušu nech sadia hospodári do dvorov, lebo jej ovocie je milým zákuskom drúbeže. Nuž ale trochu sme poblúdili v predmete našom, lebo však píšeme o obrane stromov.

Sadenie ovocných stromov na mnohých krajoch ešte aj dnes ide veľmi pomaly. Obce, najmä vrchnosti dbať by mali o to, a prinútiť občanov, aby cesty, daromné pastviny, vršky, chodníky, slovom všetky na to súce miesta vysádzali stromami, lebo je to spojené s veľkým osohom. Lenže neni dosť strom len vysadiť, lež treba ho opatrovať, a brániť. Neslobodno ho nechať na seba a na hrubianske ruky, ktoré ho oblámu a znivočia. Vonku vysadeným stromom je veľkým nepriateľom na pašu vyhnatý statok. Pozorujme len kravu, ako rada sa škohlí o mladý strom, lebo ten dľa jej vôle sa ohybuje, a slúži jej za prirodzený čechrák. Lenže s tým stromec oškohle, vyvráti jeho korene a ho skrývi. To isté robia ošipané a žrebce.

Život presadeného stromčeka v prvom roku i tak je neistý, a nech ho Pán Boh nepoleje, veru ľahko vyhyne. Čo bude ale z neho, keď aj lichva sa dá doňho? Veď nenie smutnejšieho úkazu, nad oblámaným, zarasteným a oškohleným stromom. Kto stromy sadi, aby mal k tomu nielen vedu, ako má s ním zachodiť, lež aj srdce. Citlivého srdca človek nikdy neublíži stromu. Takéto srdcia treba dať učencom a deťom jak v rodičovskom dome, tak aj v škole. Najviac trpia pri cestách a pri zemách vysadené stromy. Mnohí hospodári hnevajú sa na tieto stromy, že vraj robia tónu, skrže čo trpi siatie. Nízky strom nemôže škodiť tónou, lebo rozumný človek nesadí stromy husto. Tieto stromy veľa trpia od nedbanlivých paholkov, lebo zaprú do nich vozom a pluhom, dochrámu ich a

neraz aj zlomia. Keď sú mladé, samopašní a diví pasáci probujú na nich svoje nože, oholiač ich do čista. Čo zasľúžia takýto ľudia? A jak často vidíme takéto pokaličené stromy? Tu len výchova spomôže, z druhej strany ale chrániť treba stromy oproti úrazkám a oproti nepriateľom. Mladé stromky treba obviazať slamou, trstou, kukuričnou bylou, alebo prútím, a aby tento kepeň trváci bol, obviažeme ho aspoň na troch miestach drôtom. Zabime vedľa stromku koly, tie ho obráňa oproti statku. Je to spojené s útratami, ale z toho sa nič netrati.

Stromy naše neraz svedčia o tom, že sme aj v tomto ohľade zaostali, a že by sme sa mali veľmi mnoho učiť od vzdelaných krajín, kde ľud múdre sadi a opatruje stromy. Tam vážia ich akožto bohatý prameň dôchodku, a na mnohých krajoch dievča do vena stromy dostane. K tomuto treba u nás ľud vychovať, to má byť povolaním tak zvaných hospodárskych opakujúcich škôl. *Gazda.*

DOPISY.

Z pezinského okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Krestane».

Čítal som noviny, čo sa menujú katolícke, ja ale tieto noviny neuznávam za katolícke, bo oni ľud slovenský ozaj nekatolíckym spôsobom búria proti kresťanskej ľudovej strane, o ktorej celý svet vie, že je ona katolícka. Aj toho som sa dočítal, ako sa tí páni národovci vyčvalujú v jejich novinách, že tá pezinská voľba bola celkom čistá. Tu už len oni sami môžu hovoriť, ale my kresťanskí ľudáci nie. Modrani smelo kortešovali po našich dedinách a nikto im nerobil žiadnej prekážky, vzdor tomu sa ale vystrájali a vyhrážali, že nás kresťanských ľudákov budú kameňovať. To už potom nemohla byť čistá voľba, keď sme my dedinčania ani hlasovať nemohli na toho, na koho sme chceli, ináč by nám Modrania hlavy boli poprerážali, ako to už raz urobili nášmu rychtárovi. Neni tomu ostatne divu, že sú tí Modrani tak ukrutne rozbúrení, bo iného nečítajú, ako tie noviny, čo nevedia iného, ako ľud búriť proti vrchnostiam cirkevným a svetským, a ohlasovať také múdrosti, ktoré sa do bár akých iných novin šiknú, len nie do katolíckych. My sa toho ani mak nebojíme, že sa nám kresťanským ľudákom v Modre jednotajne vyhrážajú, v tomto si my ľahko pomôžeme, jednoducho nepôjdeme do tohoto mesta a čo máme na predaj, zavezieme to inde. Veď keď nás budú potrebovať, potom prídu za nami. Tie «Kat. Noviny» ešte vždy zle-nedobre na nás, pravda

len preto, že sme my pevní a verní prívrženci kresťanskej ľudovej strany. My neuznávame inú stranu za opravde ľudovú, ako našu kresťanskú, pri tejto stále vytrváme a presvedčenie naše nepredáme za pálené, ako tí známi národní ľudáci robia. To pálené, čo pri poslednej voľbe popili, tuším im ešte vždy v hlave vrtí, preto blúznia jednotajne proti katolíckemu duchovenstvu. Veď aj Jehlička, čo si ho s tak veľkým hurtom za ablegáta vyvolili, je kňaz; my sme mu neublížili, krom toho ale, že sme kresťanskí ľudáci, neboli sme spokojní s jeho programom, a ako katolíkom sa nám to neľúbilo, že ho po okrese vždy len samí luteráni vodili. Mal on vyšívajú košielku slovenskú, táto ale bola viacej luteránska ako katolícka. Bohužiaľ mnohí sa mu dali zklamať a stal sa ablegátom. Či vie k dobrému svojich voličov dačo vykonať, nad tým nech si tí hlavu lámú, čo si ho vyvolili. My navždy ostaneme verní ku zástave kresťanskej ľudovej strany ako

Katolícki ľudáci.

Z bobrovského okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý tento môj dopis uverejniť v našom oblúbenom «Krestane».

Čujte Oravci! Bude u vás veľká premena! Dia 20-ho čísla «Katolíckych Novín» 1-ho mája, keď predseda voľby v Bobrove vyhlásil koniec a výsledok voľby, naraz zavznelo národné hromobitie, hrmavica a búrka a bol vyneseny ortiel — súd nad protivníkmi národnej stránky slovami: «Protivníkom naším odpustiť nesmieme, ale ich musíme jako stromy chrobačné **premeniť so zdravými**»

«Musíme premeniť!» Čujte Oravci! U vás bude premena! Všetko sa premení! Premena bude ohromná!

V Orave už slnko v noci bude svietiť, mesiac ale vo dne! Oravci budú v noci pracovať — vo dne ale spať! Noc sa premení na deň a deň na noc!

Čujte Oravci! A smej sa svete! Lebo v Orave bude neslýchaná premena! Vynesený je ortiel, všetci protivníci národnej strany budú zničení a zamenení, t. j. zamenení a zalepení!

Smej sa svete nad tou veľkou premenou! Všetko sa premení! Ľudia budú na rukách chodiť, nohami pracovať, očima slyšať a ušima pozerat!

Premena bude! Div divov! Smej sa svete! Všetci úradníci pôjdu preč a príjdu na miesto nich noví a síce gazdovia, roľníci budú úradníkmi, dievčence gazdovské budú pisárikami! Pluhy a motiky, kosy a ihly sa premenia v perá — pálenka sa premení v černidlo, atrament!

Smej sa svete ale sa i boj, lebo ide byť veľká premena v Orave! Krpce sa premenia v čizmičky a remienky sa premenia v ostrohy!! Krajčír nebude viac krajčírom, ale národným kaprálom; šuster bude národným kapitánom! Murár už nebude viac murovať, ale bude inžinierom! Sklepník bude bankárom! Žobrák bude národným grófom!

Premena veľká bude! Rychtári budú fôispánmi!

Podrychtári ale budú viceispánmi! Boženici budú na miesto slúžných! Krémy sa premenia v kancelárie!

Premena bude! Skaly sa premenia a budú striebrom a zlatom; a štvornohé zvery budú mať päť nôh! Kriví ľudia budú lietať, lebo budú mať krýdla!

Premena bude! Smej sa svete! Kedy sa ale tie skaldické noviny v katolicke premenia, o tom nehovori rozpráva.
Jeden ľudák.

Z Rypnian.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho krátkeho dopisu v našom oblúbenom «Krešťane».

V «Kat. Novinách» akýsi Mišo Starý pochválil nášho pána vyslanca grófa Ladislava Hunyady, že chce byť právnym zástupcom ľudu a pán redaktor Bielek činil poznámku, že — jako v iných veľmožoch — tak i v našom vyslancovi sa sklame. Nuž on sa sklame, ale nie my. Pán gróf Hunyady už v mesiaci júni chce ponavštevovať obce svojho okresu volebného, aby videl, čo koho omýna, aby dľa možnosti na pomoci mohol byť ľudu lepšieho osudu hodného. Naozaj obdivujeme lásku, voľkosrdečnosť a sebaobetovanie tohto vznešeného a bohatého magnáta; ktorý v duchu starého Zichyho, otca to svojho švagra grófa Aladára Zichy, ministra, jedine na blahobyť ľudu kresťanského hľadí, ľudia, vstúpte už raz do seba, uznajte že ste chybili, keď ste dľa flašky a nie dľa svojich pravdivých záujmov hlasovali. Pomôž si človeče i Boh ti pomôže. Pomáhaj si, drahý ľudu; nehľad na okrajky burgyňové, na klčovničku, na judášsky groš, lež jedine len na hlas svojho svedomia a uvidíš, že sa ti lepšie povedie. Naozaj šťastným je ten okres volebný, ktorý Hunyadyho môže mať za zástupcu a či vyslanca. Tohoto vznešeného bohatého pána jedine svedomie prinútilo ku tomu, aby sa ostudnej kortešačke podrobil, aby ubiedený ľud kresťanský zastával. Preč so spotvorenými kresťanmi na poli obrezanými; nech žijú vlasti a viere verní voličia svoje svedomie nasledujúci. S Bohom.

Ján M., roľník.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vysoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Spisy redakcii zaslané.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvety. Malému Ježiškovi v kytku sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr., Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 haliorov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Členová knižočka Spolku Kresťanskej miernosti. Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomskeho. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litanie najsl. Srdca Pána Ježiša. Rozjimanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Krešťan-a»!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krešťan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Dopisovateľ. Veľká Lovča. V nasledujúcom čísle uverejníme váš dopis. Dobré a statne ste sa držali, živ vás Boh!

Priateľ ľudu. Dubnica. Máte úplnú pravdu. Len to treba povážiť, že otázočný zákon nenie zlý, liberáli ale zpotvorili ho nosvedomitým prevedením. Tí, čo ich v liste spomínate, sú ešte aj teraz pohoniči liberálov, kto im verí, ten sám seba klame. Ostatne uspokojte sa, zavedené budú také poriadky, že sa nikomu krivda nestane. S Bohom!

Dopisovateľ. Székelykeve. Uverejníme. Až máte čas, píšete zas. Požehnaj vás Boh.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 15'25-16'50, peštianska K 14'70-16'20, belehradská K. 15'35—16'45, banátska (76 kilogramová)

K. 15'60—16'05. — Raž: K. 12'65—13'90. — Jačmeň na křm K. 14'00—14'50. — Ovos: prvotriedny 18'10—18'60, druhotriedny 17'10—17'40. — Kukurica: K. 12'90—13'15 Repica: K. 28'50—28'70. — Proso: K. 16'00—18'00.

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	26'00	25'00	23'80	22'80	21'60	20'60	18'60
		č.	7	7½	8		
		K.	16'60	14'80	11'60		

Otruby: K. 09'80, hrubé K. 10'00.

Zemiaky: ružové K. 07'00—07'60, žlté K. 08'00—8'20 za 100 kilo.

Datelinové semä: lucerna K. 100'00 do 110'00 za 100 kilogr.

Strova: Veľký biely bôb: K. 25'00—26'00, tmavý K. 21'00—23'00, drobný K. 25'00—27'00, tarkavý K. 22'00. Hrach: K. 23'00—26'00 — Šošovica veľká čistá K. 64'00

88'00 — Konopné semä: K. 30'00—33'00. — Lanové semä: prima K. 18'00—19'00. — Rasca: K. 70'00—71'00. — Mak: sivý K. 63'00—64'00, modrý K. 76'00—77'00. — Ladník: K. 14'00 do 15'00. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 69'00—69'50, kockový K. 70'00—70'50, kandis biely K. 81'50, žltý K. 67'50—68'00 za 100 kilogr. potravnou daňou.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K. 47'50, fiumánsky White-Star (***) K 43'00 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1905) K. 24'00—25'00, slavonský (1905) K. 28'00—29'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 50'50 do 54'00 srbské (120—80 kus.) K. 32'50—33'75.

Sviňská masť: bpeštianska K. 140'00 do 141'00.

Slanina: vidiecka K. ————— mestská 4 kusova K. 120'00—121'00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 141'50 do 142'50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 41'50—42'00.

Starostlivosť našich gazdín slúži k dobrému rodine!

Kathreiner Kneipp sladová káva

je tá jediná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva príjemnú vôňu a ľúbežnú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opetne uznané sú a potvrdené tými najvyššími hodnotami vedomostí.

Pri veľkom ušporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovné ceny!

Pri kupovaní spomenúť treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné baličky s ochrannou známkou »šarára Kneipp«

Dôležité! Neprehlédněte!

Každý muž učini svojej žene radost, keď kúpi **sukne lodenové**

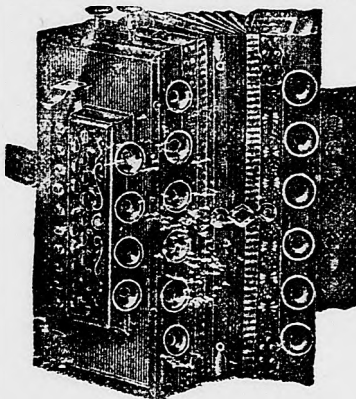
ktoré v rozličných vzoroch a farbách dorába a 1 kus od 60 65. 70 kr. s dobierkou posiela

Tkalcovňa ADOLFA JELINEKA
v LISKU p. Jimramov, Morava.

Jediná firma toho druhu Vzorky zdarma a franko!

30 dni k pokusu

dľa podmienok mojeho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa posielam špočtovou dobierkou moje:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, aby ch o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikada, tež aj pre basy a klapne ľufu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, dupované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagoni farbou politrované čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, dupované mešky, mesadné chraničlá a držadlá, veľkosť 31—15 cm. a stojí kus zl. 3'50. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zolašte pre deti po zl. 1'10, 2'—, 2'20, 2'40. Fajnejšie harmoniky po zl. 4'50, 5'—, 6'—, 7'—, 8'— vybrať si možno dľa mojho cenníka. Moje harmoniky není sú podrobená hraničnému mytu bo sú celkom české dōroby. čo prosím do povahy vziať. Ziadné riziko. — Možno vymeniť, alebo penäze zpiatky dos. ať. Rozposiela špočtovou dobierkou vývozný dom hudobných nástrojov

HANNS KONRAD Brūx 1544. (Cechy.)

Velky cennik s mnohým vyobrazením posiela sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Hľadám z poradneho domu jedného chlapca zaučňa napekarské remeslo čo najskôr, Pán Sztraka pekarsky majster vo Velkych Topolčanoch.

Oznamy prijíma ::
:: :: administracia

„Krest'an“

Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Hladá sa rims. kat. sklepar do potravného spolku Komjáth (Nyitram.) Žiadá sa maďarská a slovenská reč a 1500 korún kaucie. Plat pozostáva z bytu a 80 kor. mesačne, alebo 60 korún a isté procenta z čistého vynosu. Mimo toho 20 korún mesačne za chovanie učňa. Pisebné prosby čím skôr treba zadať na adresu: Fogyasztási szövetkezet igazgatósága Komjáth (Nyitram.)

Ktorá kosa je najlepšia? pýta sa mnohé kosa probujúci a mnohokrát zklamany hospodár. Na toto odpovedáme dla našo presvedčenia: **najlepšia kosa na svete je General Dewett kanonovej ocele kosa**

Ohranná známka.

Która sa shtovuje zo zvláštnej kanonovej ocele z miešani nejšlachetnejších kovov složenej a odborne uneleckym spôsobom dvojnásobne stúženej, tak že vlastnosť vytrvalosť jej nachodí sa na tom najvyššom stupni a premáha všetko možné tohoto odboru.

Spôsob dorábamí kôs tohoto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho ľahkosť, trvácnosť a ostrosť takejto kosa sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam všetkým na general Dewett kosa potážnym dopisovaním a objednaním treba sa obrátiť. — Pri objednaní 5 kusov kôs počtove útraby platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí počtove úraty a pripojuje jednu kosa na pridavok zdarma. — Za každú kanonovej ocele kosa prejma sa dobrosťanie, nezodpovedná kosa vymieňa sa dobrou

kosou kanonovej ocele (zo skusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosmaiani jedna je nie zlá.)

General Dewett kosou kanonovej ocele na 250—300 krokov može sa kosíť po jednom ostrení, jedno kuvanie dostatočue je na viacej dni.

General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasíela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprovovaná.

Pri General Dewett kose z kanonovej ocele odberateľ nemá žiadného riska bo nezodpovedná kosa zamení sa za dobrú.

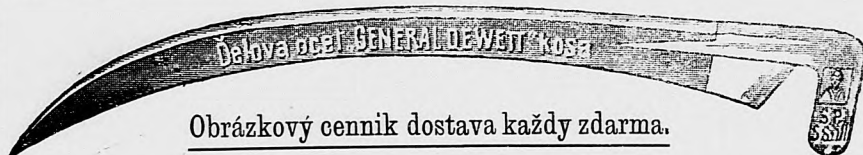
Preto nech nikto kosa od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett'a z kanonovej ocele. A sme o tom presvedčení, že kto ráz robil s takouto kosou inéj kosa nikdy do ruky nevezme.

Sbirateľia objednavateľov maju zvláštnu vyhodu. — Háryk sbieraniu odberateľov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove

Cenník nech si každý na dopisničke pýta. Ceny Generále Dewett kôs z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Diadal nákovie, striebro ocelova nákova a kladivko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosa 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kri Britva diamantovej ocele so zaruokou pat rokov 1 zl. 50 kr. pekná schránka britvy darmo

Obrázkový cenník dostava každý zdarma.

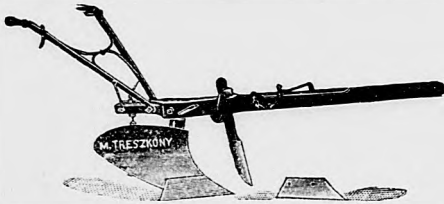
Zdá sa, že v domácnostach celkom prestaly choroby odkedy

„Ceres“ potravnú masť potrebujú

Chori na žalúdok, na zlatú žilu ľakšej znášajú jedlá „CERES“ potravnou masťou pripravované, ako jedlá s inou masťou.

GEORG SCHICHT „CERES“ potravnéj masťi trieda, AUSSIG E/m.

Páni hospodári!

ako: mláfačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenniky zašlem na žiadost zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitese).

Tí páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. Bartillovej ústnej vody, jedna flaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedro obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

Šijáce Stroje.

25 zl. Vzdyci Kdostaniu u. 812 Aloja Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každemudarmo.

Pravémoravské, Papuče

velmi trvalé, z dobrego súkna, ručná práca, v cenach levných odporúčiam všetkým obchodom ktoré sa týmto predajom obuvy zaobieraju, obráťte sa s dôverou ku firme **Jahn Fucek**, dielňa na papuče, vo Val, Kloboučích Morava. Cenniky zasíelam zdarma.

Mlyn

so zahradou 5 katastr. jochov a 924 siah s pobočnými budovami sa predá. Klo by ho chcel kúpiť, nech sa hlási u. p. Miloslava Kuliščka pravotára v Novom Meste nad Váhom (Vág-ujhely, Nyitram.)